FDFs stærkeste kort

Sommerlejrene har en helt særlig plads i FDFs historie. I 1907 fik FDF i København sin første sommerlejr Klintebjerg ved Nykøbing Sj., og derfor fejrer ejerfællesskabet FDF Københavns Sommerlejre lørdag den 22. september sit 100-års jubilæum.

Af: Kristian Neerup

FDF har stort set gennem hele sit virke fra 1902 lagt stor vægt på lejrlivet. Om skabelsen af de to første sommerlejre skriver Leo Fredsbjerg i "Sommerlejrens glade Dreng" udgivet af FDF Københavns Sommerlejre i anledning af 50-års jubilæet i 1957:

»Som selve det store eventyr om FDF begynder med navnet Tornøe, må også det meget omfattende kapitel, der hedder SOMMERLEJR indledes med dette navn. I sommeren 1901, da Holger Tornøe ferierede på Tønballegaard ved Horsens fjord, var hans tanker kun opfyldt af planerne om det nye drengeforbund, og i et kollegiehæfte nedfældedes ideerne efterhånden, som de meldte sig. I dette nu så historiske hefte skrev Tornøe følgende:

"Landophold" (Hver lokalafdeling af FDF bør på et sted i landet have en ejendom, hvor den kan byde sine medlemmer velkommen i sommerferien, og hvor drengene under forstandig vejledning kan nyde friluftslivet på en måde, der er i overensstemmelse med forbundets ånd)."

Disse tanker om sommerlejr - eller som det dengang kaldtes, landkoloni - lod ikke den unge idealist i fred, og da FDF officielt var blevet stiftet, fulgte en række ihærdige bestræbelser på at finde en egnet lejrplads.

Det blev Tornøe selv, der fandt den grund i Hornsherred, som i februar 1905 købtes af FDF, og på hvilken forbundets allerførste sommerlejr, Jomsborg, blev rejst - den lejr, som siden har været stedet, hvor frederiksbergske FDF-drenge hentede deres lykkeligste oplevelser.

2 år senere fik FDF i København sin egen lejr. Også her var Tornøe med. På et dameudvalgsmøde på Frederiksberg i begyndelsen af 1907, nævnte fru billedhugger Heuch, at hendes bror, direktør H. H. Schou, Knabstrup Teglværk, var ejer af en bygning, som nu var ude af brug, og som han kunne tænke sig at stille til rådighed som FDF-sommerlejr i lighed med Jomsborg.«

Tornøe tog straks kontakt til direktør Schou, der oven i det gratis udlån af bygningen også finansierede ombygningen til sommerlejr. Allerede i juni 1907 kunne "Klintebjerg", som lejren kaldtes efter den nærliggende Klintebjerg-knude, modtage det første hold efter en ombygning.

I 1957 skænkede familien Schou Klintebjerg til FDF, og en gennemgribende ombygning blev igangsat og fuldført i 1958.

Klintebjerg blev en succes

De københavnske FDF-kredse var glade for deres første sommerlejr Klintebjerg, som var beliggende lige ud til Kattegat 7 km nord for Nykøbing ved den lille by Klint, og lejren blev de næste år flittigt benyttet hver sommer. FDFs vækst i København medførte hurtigt, at Klintebjerg ikke alene kunne klare behovet for sommerlejre, og så gik jagten ind for at finde en ny plads, hvor FDF kunne bygge en ny sommerlejr.

Der gik imidlertid 10 år, før de københavnske kredse havde fundet en passende grund, men i 1917 besluttede de københavnske FDF-kredse at købe en pragtfuld strandgrund ud til Sejerøbugten nogle få kilometer fra Fårevejle. Indvielsen af Klinteborg, som den nye lejr kom til at hedde, fandt imidlertid først sted i sommeren 1919, efter at man af Soldatermissionen havde købt 6 barakker, som blev stillet op ca. 200 meter fra strandkanten. Barakkerne fungerede som FDF-lejr frem til 1936-37, hvor man igen kunne holde indvielse på Klinteborgs 150.000 m^2 store grund – denne gang af et solidt grundmuret hus med tårn og 3 fløje samt 2 fritliggende sovesale. I 1974 kunne man igen holde indvielse,

idet der var blevet bygget en ny flot værelsesfløj, som svarede til de krav, tidens lejrliv krævede. Klinteborg var herefter FDFs største lejre med 140 sengepladser.

Mens Klintebjerg og Klinteborg hidtil havde stået under administration af FDF Københavns Centralbestyrelse, skete der efter dennes ophævelse og indførelsen af distriktsordningen i 1928 samtidig den ændring, at man oprettede institutionen "FDF Københavns Sommerlejre" – et fællesskab af de københavnske kredse, som hermed gjordes til ejere af lejrene.

3 nye lejre på 10 år

Behovet for flere steder at holde sommerlejr steg og steg efter besættelsestiden i takt med, at FDF i København udviklede sig. Derfor besluttede ejerfællesskabet i 1945 at købe et gammel husmandssted nær Skælskør og tæt på Storebælt og ombygge det til FDF-brug. Lejren fik navnet Egerup opkaldt efter det lokale stednavn. Dele af Egeruplejren blev i midten af 1970'erne nedrevet til fordel for en ny fløj i 2 etager, mens det gamle hovedhus samt en annexbygning blev gennemgribende ombygget og moderniseret. Her i jubilæumsåret er man atter i gang med en mindre ombygning.

I 1950 fik man på Stevns for en symbolsk købesum tilbudt en gammel lejrbygning af træ på herregården Gjorslevs jorde få hundrede meter fra Østersøen. Lejren hed Bøgeskovlejren og havde tidligere tilhørt ungdomsarbejdet i Hellerup Sogn. Et større restaurerings- og ombygningsarbejde blev iværksat og gennemført ved frivillig arbejdskraft.

5 år senere i 1955 fik FDF Københavns Sommerlejre tilbudt en stor grundmuret 3-etagers rigmandsvilla på Samsøs næsthøjeste punkt, Dansebjerg. Man sagde ja til tilbuddet og året efter opførtes en sovesalsbygning. Materialerne hertil stammede fra en gammel automathal, som havde stået i Tivoli på det sted, hvor nu havens koncertsal ligger. Hermed havde FDF i København fået sin 5. sommerlejr, Dansebjerg.

Lejr nr. 6 Halsskov blev indrettet i 1959 i den gamle isbådestation ved Halsskov Rev. Bygningerne blev udlejet til FDF af DSB, og i en række år udfoldede lejrlivet sig her med en spændende udsigt til færgehavnen. Da planerne om bygningen af Storebæltsbroen blev en realitet, måtte lejren lukkes i 1975, fordi DSB skulle bruge grund og bygninger i forbindelse med byggeriet af Storebæltsforbindelsen.

Sidste skud på stammen

I årene herefter købte ejerfællesskabet 2 store grunde – en beliggende mellem Nykøbing Sj. og Klintebjerg og en beliggende på Røsnæs nær Kalundborg - med det klare formål at bygge 2 nye sommerlejre, når der kom penge i kassen. Projekterne blev dog aldrig til noget, og begge grunde blev solgt igen.

I stedet købte man i 1976 af DUI lejren Pedersborg opført i 1973 et par kilometer nord for Sorø på en 60.000 m^2 stor grund. DUI magtede ikke at drive lejren og ønskede derfor at sælge. Efter istandsættelse blev lejren straks taget i brug. Pedersborg-lejren er senere blevet ombygget og renoveret.

I dag – 100 år efter erhvervelsen af den første lejr Klintebjerg – består ejerfællesskabet FDF Københavns Sommerlejre kun af Egerup og Pedersborg, idet Klinteborg i begyndelsen af 1980'erne blev en selvstændig institution (Fond). Bestyrelserne for ejerfællesskabet og institutionen arbejder dog tæt sammen og har stort set personsammenfald. Den daglige drift varetages af et fælles administrations- og udlejningskontor i Valby under ledelse af en deltidsansat forretningsfører samt af lejrinspektører – ligeledes deltidsansat – på de enkelte lejre.

Og hvad blev der så af de øvrige lejre? Klintebjerg blev lukket i begyndelsen af 1970'erne pga. skærpede krav fra brandmyndighederne til lejrbygninger efter Hotel Hafnia-branden i 1972 – og disse krav havde man ikke økonomiske muligheder for at opfylde. Lejren er siden solgt til private. Bøgeskovlejren forsvandt af de samme årsager, mens Dansebjerg pga. for lille udlejning til ejerne ligeledes blev afhændet til private. Årsagen til lukningen af Halsskov har tidligere været nævnt.

Og nu tager FDF Københavns Sommerlejre så hul på et nyt kapitel af sommerlejrenes historie, og det er bestyrelsernes håb, at mange "gamle" lejrdeltagere og andre interesserede vil deltage i receptionen den 22. september og være med til at markere 100-års jubilæet.